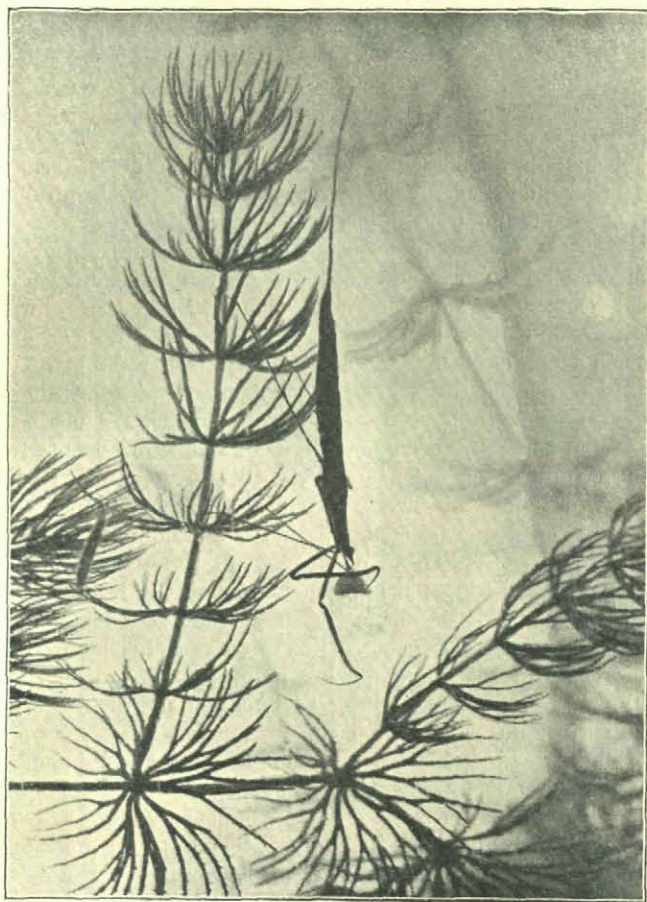

niet kunnen ontdekken, of beter, wordt het vóór het snuitje geplaatst, want, hoe puntig dit werktuigje er uit ziet, het is niet in staat door schild- of schubben heen te dringen. Hiertoe wordt alsdan een slurfje, zoo ragfijn dat het slechts met eene zéér krachtige loupe te onderscheiden is, aan de punt van den kop naar buiten gebracht, en dit diep, héél diep in het versche vleesch gestoken, waarna het geheel gedurende de eerstvolgende uren in volkomen rust blijft hangen, totdat de prooi, al is 't een visch, blauw en verschrompeld, losgelaten, en blijkbaar leeggezogen op den bodem valt.

Toen ik zooeven sprak van hangen, had ik het

oog op den eigenaardigen stand van onzen vriend, nl. den kop benedenwaarts, eene houding die oogen-schijnlijk lastig moet zijn, doch gemakkelijk gemaakt wordt door de aanwezigheid van de langen staart, en eene steeds daarin bevatte hoeveelheid lucht, welke tusschen de beide half cilindrische deelen van dit lichaamsdeel vervat is, en daaraan dikwijls een' schoonen zilverglans mededeelt.

Toen mijne voorraad visschen en insecten opraaakte, — veel tijd om te gaan vangen heb ik niet, en onze baas vindt het niet erg, om direct na het loslaten van een hapje een tweede voor zijne rekening te nemen — voederde ik met kleine stukjes rundvleesch, hetwelk hij, na eenigen tijd van hongerlijden voor lief begon te nemen, en ten slotte dit laatste

boven larven ging stellen; en hierbij juist is mij de enorme kracht van het dier gebleken, daar ik hem, deze stukjes immer grooter makende, zelfs wel hoeveelheden van 1 gram heb zien optillen en uitzuigen, terwijl het dier zelve $\pm \frac{1}{3}$ gram gewicht bezat.

Ik heb deze notitiën gemaakt, in de hoop ze interessant genoeg mochten zijn in *D. L. N.* opgenomen te worden, opdat andere collega's-liefhebbers eens doen als ik en hunne aandacht bepalen bij een of twee exemplaren, om naderhand de opgedane ervaring wereldkundig te maken. Is het dier niet interessant genoeg, welnu, ik zal getrouwt zien, een volgend jaar wat anders te krijgen, en nog eens van voren af beginnen, overtuigd, dat ik persoonlijk veel, héél veel genoten heb van het nagaan van den levenswandel van mijn niet trage „rentenier,” die sinds eenige dagen, waarschijnlijk tengevolge van den naderenden winter, zacht en kalm, met een volle maag is ontslapen.

Voor zijn dood had ik het genoeg hem in fotografie te vereeuwigen en ik geef het resultaat hiernevens aan den lezer van *D. L. N.* ter vriendelijke nagedachtenis.

A. BRUINING.

TOCHTJES DOOR DE HEIDE OM ADDERS EN VOSSEN TE VANGEN.

Nu ongeveer twee en een half jaar geleden woonde ik in Assen, en had daar onder mijn vrienden een groot liefhebber van wandelen en tevens een bewonderaar van de dierenwereld. Met hem heb 'k veel door de Heide geloopt en veel hebben we samen gezien op onze tochtjes. De Heide bij Assen heeft een groote aantrekkelijkheid, doordat er dieren voorkomen en makkelijk onder de oogen te krijgen zijn, die 'k verder in ons land nooit zag, bijvoorbeeld de adder en de vos.

Destijds had 'k de taak op mij genomen, om zoo mogelijk een paar mooie adder-exemplaren voor 't Zoologisch Museum in Leiden te bemachtigen, waarin ik, dank zij de uitstekende hulp van mijn tochtgenoot, slaagde.

Op een mooien zonnigen voorjaarsmiddag in Mei trokken we er voor de eerste maal op uit, om een adder te zien te krijgen.

Nico (zooals 'k mijn metgezel als gewoonlijk zal noemen) had er meerdere malen een gezien, en op zijn raad liepen we den weg naar Beilen op.

Het stadsbosch een eind voorbij zijnde sloegen we rechts af en gingen langs een greppel de hei op. De fortune was wel met ons, want nog niet lang hadden we geloopt toen plotseling iets voor ons weggleed, waar N. direct achter aan ging. Nooit had ik in de natuur een slang gezien, en dat eerste oogenblik, bij de gedachte dat daar nu misschien een „vergiftig beest” in vrijheid te zien zou zijn, deed mijn hart meer dan 't noodige aantal slagen.

Toen 'k naast N. stond, die in de greppel wees, zag 'k dat we wel degelijk met 't eerste exemplaar te doen hadden. Daar lag de gevreesde zigzaglijn! Een slag met een stok

had hem een leelijken deuk in 't midden van den rug bezorgd, maar desalnietemin was zij ('t bleek later een vrouwelijk exemplaar te zijn) nog vrij vlug weggescharreld, en trachtte zich nu in den greppel te verbergen.

Met behulp van den stok kregen we haar weer op den vlakken grond en bedachten hoe 't „ondier” het beste uit zijn lijden te helpen. Voor 't Museum was ze al te veel gehavend, dus kwam de behandeling er minder op aan, maar dood moest ze.

Dreigend schijnbaar, bewoog zich de gespleten tong, als we haar telkens beletten te ontkomen. N. vertelde dat een slang bij den staart opgenomen zich niet kan opwerken en zóo in de hand bijten, maar hij vertoonde de gevaarlijke proef niet.

De stok werd nu midden op den kop gezet, en krachtig omlaag gedrukt. Zeker een decimeter diep verdween den kop en stok in den grond en toen we de laatste weer optrokken, kwam de deerlijk gehavende kop ook weer te voorschijn.

Een dergelijke taaiheid alleen reeds brengt eengriezeligen indruk te weeg. Door nu een voet op 't lijf achter den kop te zetten, konden we dezen makkelijk afsnijden, hetgeen ik meteen veiliger vond om daarna het lichaam te kunnen onderzoeken. Een groote verdikking deed ons n.l. denken, dat kort te voren een muis of vogel 't slachtoffer was geworden, waarvan wij ons wilden overtuigen.

Groot was echter mijne verbazing, toen ik na met veel moeite de huid geheel te hebben afgetrokken, 2 geel-rose eieren te voorschijn zag komen uit 't gekwetste lichaam. Waarschijnlijk hadden we er dus drie opgeruimd.

Met zekeren trots bracht ik de huid in huis, waar wenatuurlijk tal van verhalen kregen, waaronder dan ook het bekende, ook door den Heer Heimans genoemd, dat een adder niet kan sterven voor zonsomgang. Dergelijke beweringen berusten meestal op volksondervindingen en zijn vaak te verklaren. De verklaring die 'k mij kan geven voor deze legende is, dat 't „trekken” van 't lichaam van een gedooide adder plm. 7 uur zal duren, en daar nu de meeste adders aldaar worden gevonden in 't voorjaar, als ze zich op 't midden van den dag in de zon liggen te koesteren, liefst op harde open plekken in de hei, zal pas ongeveer na zonsomgang 't z.g. „sterven” plaats hebben.

Ofschoon ik het niet kan verzekeren, durf ik toch aan nemen, dat er in den omtrek boschmieren voorkwamen; in 't Asserbosch zijn ze in grooten getale aanwezig, maar de afstand was wel wat meer dan 10 minuten gaans.

Met de tegenwoordigheid van egels is 't al evenzoo, doch nooit hoorde ik dat er zóó dicht bij Assen een gladde slang werd gevonden.

De tweede ontmoeting was niet minder interessant, en maakte een mooi einde aan een anderen dag, dien we reeds verwenscht hadden, om de groote teleurstelling die we ondervonden.

's Morgens om half 4 nog voor de zon zich vertoonde, waren we op 't pad en nu onder geleide van een jager, die de heide in den omtrek kende, als ik de stad Leiden, waar 'k nu 18 jaar woon.

Langs „Lombok”, de nederzetting van stroopers, stoelmatters en wat dies meer zij, in hunne woningen van plaggen, waarin netjes ruiten zijn aangebracht, gedekt met riet en „hei”, gingen we de groote vlakte in, die zich hier naar 't Oosten uitstrekt.

O! wat is daar veel te zien voor een Noord- of Zuid-Hollander! Eerst de groote schilderachtige schaapskooien, waarin om dien tijd de mooie schapen (want daar zijn ze mooi, vergeleken bij onze egaal gekleurde dikke wolfabri-

kanten) nog bijeen liggen, wachtend op den herder. Deze is hier een gehuchts-autoriteit, bewaker van honderden, die hij alle kent, en waaronder ook eigen gedierte, dat evenals zijn hond en hijzelf op kosten der betrokken eigenaren moet worden gehuisvest.

Vreemd keek ik op van de enorme hoeveelheid luizen die zoo'n schaaap bij zich heeft. Op een dood lam zaten er zeker wel 100 buitenop, verlangend op een nieuw levend slachtoffer te kunnen overgaan, en zoo weinig van belang worden deze groote parasieten geacht, dat de herder die er ons een op de hand liet zien, deze op een levend schaaap zette, in plaats van ze dood te maken.

Steeds kleiner worden de dorpjes, vlekken eerder, nog verder de heide in nog slechts een paar huizen bijeen, als vrienden in de eenzaamheid, en dan niets dan een groote vlakte, zoo ver 't oog zien kan. Hier en daar een klein boschje, een plas, wat stapels van plaggen of een soort turf, brandstof voor de heide-bewoners; nu eens gaat de weg door hoog opgeschoten heiplanten, dan weer over kaal bultig terrein, glad of moerassig, zóó zelfs dat men van den eenen bult op den anderen moet stappen, om geen natte voeten te krijgen.

Eigenaardig is plotseling zoo'n groote plas, helder boven witten zandbodem, of donkergekleurd door zwarten slibgrond, roodbruin waar 't oer zich heeft afgezet.

De broeken hoog opgestroopt waadden we, bang voor kuilen, voetje voor voetje naar de verspreid liggende kleine eilandjes, uitstekende begroeide hoogtentjes, waarop we eieren vonden van meeuwen, die schreeuwend heen en weer vlogen, (welk soort weet ik niet). Merkwaardig toch dat deze vogels zóó ver 't land in komen om te broeden, temeer daar ze hun voedsel zoo ver weg moeten halen.

In die plassen in de hei was voor hen geen vischje te zien, en graten lagen om de nesten overal verspreid. Maar 't is waar ook, meeuwen eten veel slakken, wormen en insecten, en gaan visschen op grooten afstand.

Ik dwaal echter erg af, en moet eerst terugkomen op 't doel van den tocht, om dan van de adders te vertellen.

In Drenthe, en vooral om Assen, worden zeer veel jonge vossen „uitgegraven” en daar 'k er graag een hebben wilde, zouden we met deskundigen ons geluk gaan beproeven.

Onderweg pikten we nog een wilddrager op, die met een spa ons behulpzaam zou zijn.

Niet gewend aan 't vermoeiende loopen over de gladde heigronde, begon ik erg te verlangen, iets van Reintje of zijne woningen gewaar te worden, maar steeds was 't antwoord op mijn vragen: „nu we beginnen al mooi op weg te komen,” en we liepen al eenige uren.

Ik zeg „woningen”, 'tgeen enkelen misschien zal verwonderen. In 't groote jachtterrein houdt Reintje er n.l. meer als ééne verblijfplaats op na, en wel: 1. zijn groot veilig tehuis, liefst tusschen wat hout, in een bult, waar dan listig de gangen tusschen stammen en wortels doorloopen, zeer moeilijk na te gaan, van waaruit hij zijne strooptochten voor zijn kroost onderneemt. 't Al of niet bewoond zijn van dit tehuis is dadelijk te constateeren uit de aanwezigheid van eene menigte „corpora delicti”. Voor den hoofdingang n.l. liggen dan: veeren, afgekloven beenderen, stukken konijnen- of hazenhuid enz., direct een goed denkbeeld gevende van de goede eetlust der familie en 't succes der ouders op hun fourageertochten.

2. heeft Reintje, steeds rekening houdend met de wisselende fortuin, een paar vluchtholen; dit zijn kleinere, minder goed verzorgde verblijfplaatsen, verder weg van de bewoonde wereld, die slechts in tijd van nood bij zware vervolging worden opgezocht. De jongelui worden dan daar heen overgebracht.

De interessante verhalen van jager en drager kortten den weg zeer, en groot was mijn vreugde, toen ik plotseling op grooten afstand, maar toch zeer duidelijk waar te nemen, den held onzer gesprekken in draf te voorschijn zag komen. Doch ook hij had ons gauw in 't vizier, en merkwaardig was 't te zien, hoe hij nu van koers veranderende, gebruik maakte van alle kleine terreinoneffenheden, om zoo mooglijk onzichtbaar zich uit de voeten te maken. Een troep kraaien bleef echter steeds in zijne nabijheid, en verried zoo, waar de slimmerd was. Of dat een lijfwacht was, hem helpend als waarschuwingsafdeeling, beloond uit de goede vangst na 's heeren maal, 'k weet 't niet, maar opmerkelijk was 't hoe ze bij hem bleven.

Na nog één „roodbruine” gezien te hebben naderden we Schoonloo, en vonden reeds een groote menigte boeren aan 't werk, om gezamenlijk den roover met familie op te sporen en in handen te krijgen.

In een kuil van meer dan manshoogte stonden er 2 te graven; aan alle kanten waren gangen, over en langs elkaar zichtbaar. Met lange stokken werd er ingestoken, nog eens weer gegraven, dan hier dan daar, alles was vergeefs, zelfs geen jong reintje was te vinden. 't Was twaalf uur, en de zon brandde ontzettend, zoodat de graafwoede ook minderde. „Hij zal er al uitgetrokken zijn”, meenden sommigen, maar de gravers beweerden, dat de veeren van de kippen, die ze pas misten, voor 't gat gelegen hadden. We zochten nog in andere holen, groeven hier en daar op aanwijzing van deskundigen, 't gaf niets, ook ditmaal was „de roode hond” weer te slim geweest. Terneergeslagen, zonder jonge vos, moesten we den terugtocht aanvaarden.

Later hoorden we hoe den volgenden morgen in een vluchthol 5 jongen waren gevonden. Aardig was 't dat er één bij was met een belletje aan den hals, een van een ander nest, die, weggelopen uit zijne gevangenschap, hier liefderijk was opgenomen. In Assen kocht ik een jong van een veldwachter, die er 12 in een grooten kist bijeen had. De andere 11 gingen naar Engeland, om daar op de groote goederen losgelaten te worden. Ik ben er niet in geslaagd mijn pleegkind zinnig te krijgen, ofschoon 't reeds zóó van rauw vleesch was afgewend, dat 't gekookt preferred. Melk was steeds een lievelingsdrank, terwijl gekookte koeienlong en vleeschafval met geweekt brood zeer naar den zin van de kleine bleken te zijn.

Hij was echter reeds te oud, toen 'k hem kocht, om mak te krijgen, daar ik toen reeds twee paar zeemleerhandschoenen moest aantrekken, om mijn handen tegen zijn tandjes te vrijwaren. Later was ook dit niet voldoende als 'k hem den leeren muilkorf wilde aandoen. Mijn eerste pogingen om Reintje mak te krijgen zijn mislukt.

Een flinke regenbui, die ons doornat maakte, bracht wat variatie in den vrij eentonigen terugtocht, en maakte ons weer wat levendiger, 't geen wel noodig was, daar de warmte ons lui en stil had gemaakt. Onze hoop was nu gevestigd op 't „giftige beest” waarvan ons de wilddrager weer veel verschrikkelijks vertelde. Een adder had eens zóó nijdig in een spa gebeten die men hem voorhield, dat je den metaalklink hoorde, enz. enz. Wij ontmoetten nog een ouden man, die ons vertelde hoe hij ook vroeger bij 't plaggen steken door een adder „gestoken” was. Hij had er „veel aan geleden” en had nu, jaren daarna, nog dikwijls pijn in bewuste hand en arm. Een ander vond 's morgens een adder onder zijn kussen; waarschijnlijk was 't dier uit den stal daarheen gekomen, en had, dankbaar voor een zoo warm plaatsje, niet 't minste kwaad gedaan. Ik had veel moeite den oude te verstaan in zijn Drenth's dialect, en kwam zodoende niet veel meer te weten. 't Beste directe middel, zei hij, was groene zeep, terwijl de schapen

wanneer ze in de pooten werden gebeten of in de keel, met stroop werden ingesmeerd, en eerst 's avonds bracht men hem bij een dokter. De arm was toen al verbazend gezwollen; door den dokter afgebonden, werd (volgens verhaal) in de pols gesneden en zoo wat bloed afgetapt. De patient moet er toen erg aan toe zijn geweest, maar later hoorde ik, dat hij 't er weer opgehaald had.

We kwamen nu op plaatsen waar we meenden eieren te zullen vinden, en liepen zoekend eenige meters van elkander af, toen eensklaps de jager riep: jongens! twee adders! Wij dachten eerst dat 't een grap was, maar we liepen toch naar hem toe, en zagen dat 't wel degelijk ernst was. Twee mooie exemplaren gleden weg. Een ervan verdween onder een „bultje”, de andere maakte niet veel haast om weg te komen.

De gebruikelijke manier om ze makkelijk te pakken, is de volgende: Een stokje wordt vrij diep in de lengte ingesneden, vormende zóó een vork met veerkrachtige tanden. Deze wordt nu achter den kop op de adder gedrukt, die dan zoo in den stok bekneld zit. Wij hadden geen geschikte stok, en hout was er niet in de nabijheid, zoodat we ze op een andere manier moesten aanpakken. Vlugs zette ik mijn rechterschoet achter den n°. 1, terwijl N. met de spa n°. 2 opzocht. Plotseling komt deze dreigend te voorschijn en recht op mij af. De jager moest er niets van hebben, en stond op een afstand te kijken, terwijl de wilddrager ze wel „den kop af wilde steken”, welk aanbod we moesten afslaan. Gelukkig had N. spoedig n°. 2 onder den voet, en daar stonden we nu.

Een stuk touw, dat 'k meestal bij mij heb, kwam hier goed te pas. Toen 'k den strik stevig aantrok, beet de stakkerd me zóó in den schoen, dat een druppel van zijn gevreesd verdedigingsmiddel er duidelijk op te zien was. De andere hing ook weldra aan een eindje touw, waarna beiden in een boterhammentrommeltje werden gestopt, de eenige geschikte bergplaats.

Thuisgekomen leefde een van de twee nog, en trachtte vergeefs op 't gladde vloerkleed weg te komen. In een formoloplossing was hij binnen eenige oogenblikken uit zijn lijden gebracht.

Ik was erg in mijn schik met onze vangst, maar 'k liep later dikwijls wat angstig door de hei, met de gedachte: meteen kon 'k wel eens bij ongeluk op een adder trappen, en dan zag 'k in mijn verbeelding al hoe hij me boven de schoen in de kous beet. 't Blijven onaangename dieren.

Hiermee heb 'k verteld wat 'k ondervond en hoorde op de tochtjes, om de vergiftige in ons land voorkomende slang te bemachtigen. Ik meen echter te mogen beweren, dat de adder in den omtrek van Assen (in ruimen zin) als algemeen voorkomend mag worden beschouwd, temeer, daar mij al dadelijk door deskundigen werd gezegd: O! adders zal je in de hei genoeg zien!

Bingen.

HORST JR.

TWEE „POTHOOFDGRASSEN”.

Al is men nog zoo doordrongen van het besef, dat onze echte indigenen een veel deugdelijker onderzoek waard zijn, dan pothoofdplanten, toch blijft het interessant die vreemde florakinderen te zien groeien, vooral als ze wat welig opschieten en toonen niet bang te zijn voor het gure Hollandsche klimaat. Er zijn zoo enkele familie's, wier soorten speciaal geschikt schijnen, om als adventieflanten